

§ 152

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston esitys kaupunginhallitukselle luonnonsuojelualueen perustamisesta sekä hoito- ja käyttösuunnitelma hyväksymisestä, Kruunuvuorenlampi

HEL 2021-005570 T 11 01 04

Esitys

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto esitti kaupunginhallitukselle ja edelleen Uudenmaan ELY-keskukselle Helsingin Kruunuvuorenlammen luonnonsuojelualueen perustamista sekä alueen hoito- ja käyttösuunnitelman hyväksymistä.

Käsittely

Asian aikana kuultavana oli ympäristötarkastaja Jere Salminen. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Laura Walin

Lisätiedot

Jere Salminen, vs. ympäristötarkastaja, puhelin: 310 21549
jere.salminen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Kruunuvuorenlammen luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelma
- 2 Kruunuvuorenlammen luonnonsuojelualueen rajaus
- 3 Kruunuvuorenlampi lainhuutotodistukset

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Kannanoton lähettäneet

Otteen liitteet
Esitysteksti

Esitysehdotus

Esitys on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Hakemus luonnonsuojelualueen perustamiseksi

Suojelun perusteet

Kruunuvuorenlammen luonnonsuojelualue on Helsingin luonnonsuojeluohjelman 2015–2024 (<https://www.hel.fi/static/ymk/lso.html>) kohde. Se esiintyy luonnonsuojeluohjelmassa nimellä Kruunuvuorenlampi rantoineen. Kaupungin luonnonsuojeluohjelmaa toteutetaan perustamalla luonnonsuojelualueita. Kruunuvuorenlammen luonnonsuojelualueen suojeluperusteita ovat erämainen lampi ja sen lajiesiintymät sekä lampea ympäröivät, vesitaloudeltaan luonnontilaiset suot ja luonnontilaisen kaltaiset vanhat metsät.

Alue täyttää luonnonsuojelualueen perustamisen yleiset edellytykset (luonnonsuojelulaki 10 §): uhanalainen, harvinainen tai harvinaistuva eliölaji, eliöyhteisö tai ekosysteemi, jonka suojelutason säilyttämistä luonnonsuojelualueen perustaminen parantaa.

Rauhoituksen tarkoitus

Kruunuvuorenlammen luonnonsuojelualueen perustamisen tarkoituksena on alueen luontotyyppien ja lajien säilymisen turvaaminen.

Valmistelu

Kaupunkiympäristön toimialan ympäristönsuojelu ja ohjaus -yksikkö on valmistellut luonnonsuojelualueen perustamisesityksen. Lisäksi alueelle on laadittu konsulttityönä hoito- ja käyttösuunnitelma, joka on esityksen liitteenä 1. Suunnitelmassa on esitetty tarpeelliset toimenpiteet luonnonympäristön hoitamiseksi ja alueen virkistyskäytön ohjaamiseksi. Uudenmaan ELY-keskus hyväksyy hoito- ja käyttösuunnitelman luonnonsuojelualueen perustamisen yhteydessä.

Alueella tehtiin tarvittavat luontoselvitykset vuonna 2019, ja luontotietoa täydennettiin vuosina 2020–2021 hoito- ja käyttösuunnitelman valmistelun yhteydessä. Lisäksi vanhemmista luontoselvityksistä koottiin tietoja valmistelun tueksi.

Laajasalon luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmista järjestettiin 30.3.2021 verkossa yleisötilaisuus, jossa käsiteltiin myös tulevaa Kruunuvuorenlammen luonnonsuojelualueita. Tilaisuuteen osallistui 45 kaupunkilaista, jotka saivat kommentoida alueen suunnitelmaa ja esittää kysymyksiä alueesta. Vastauksista julkaistiin tiedote kaupungin verkkosivuilla noin viikko tilaisuuden jälkeen (https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/asuminen-ja-ymparisto/kaavoitus/Verkkotilaisuus_Laajasalon_Is-alueiden_hkst_vastaukset_kysymyksiin.pdf).

Luonnonsuojelualan perustamisesityksestä sekä hoito- ja käyttösuunnitelmasta pyydettiin kannanotto Helsingin luonnonsuojeluyhdistykseltä (Helsy), Laajasalo-Degerö Seuralta, Stansvikin kyläyhdistykseltä ja Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringalta (jäljempänä "Tringa"). Niistä Helsy ja Stansvikin kyläyhdistys lähettivät kannanotonsa. Kannanottoja ja niihin laadittuja vastineita käsitellään jäljempänä.

Alueen sijainti ja rajaus

Kruunuvuorenlammen luonnonsuojelualue sijaitsee Kruunuvuorella, Laajasalon länsiosassa. Alueen pinta-ala on 2,97 hehtaaria, josta lammen osuus on noin 0,37 hehtaaria. Rajaus noudattaa pääpiirteissään kaupungin luonnonsuojeluohjelmassa esitettyä, mutta rajaa on paikoin laajennettu arvokkaiden elinympäristöjen ja vanhojen metsien indikaattorikäypien kasvupaikkojen sisällyttämiseksi alueeseen. Luonnonsuojelualueen hahmottumisen parantamiseksi rajaa on määritelty myös maaston muotojen, erityisesti kallioiden reunojen mukaan. Alueen rajaus on esitetty liitteessä 2.

Kiinteistötiedot ja omistus

Perustettava luonnonsuojelualue sijaitsee kiinteistöillä 91-412-2-18 Hålvik-Håkansvik II ja 91-412-2-329 Hålvik-Håkansvik III. Helsingin kaupunki omistaa molemmat kiinteistöt.

Lainhuutotodistukset ovat esityksen liitteenä 3.

Kaavatiedot

Luonnonsuojelualue sijaitsee Kruunuvuorenrannan Kruunuvuoren asemakaava-alueella (12330). Kaava on tullut voimaan 7.12.2020 lukuun ottamatta kahta kerrostalokorttelia, jotka sijaitsevat välittömästi tulevan luonnonsuojelualueen eteläpuolella (<https://kartta.hel.fi/helreport/planpdfloader/?id=12330>). Kerrostalokortteleihin ollaan valmistelemaan asemakaavan muutosta osana asemakaavaa Kruunuvuorenranta, Kultakruununkaari. Kaavasta oli nähtävillä osallistumis- ja arviointisuunnitelma 24.5.-11.6.2021 (<https://kartta.hel.fi/?link=8rzqrw&swtab=suunnitelmat#>).

Voimassa olevassa asemakaavassa tulevalle luonnonsuojelualueella on pääosin SL-merkintä (luonnonsuojelualue), lisäksi paikoin reunoilla VL/s-merkintä (lähivirkistysalue). VL/s-alue kuvataan kaavadokumentaissa kulttuurihistoriallisesti, maisemallisesti ja geologisesti arvokkaaksi virkistysaluekokonaisuudeksi, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää. Lähivirkistysalueen yhteyteen on osoitettu muun muassa pienimuotoista

virkistyskäyttöön liittyvää rakentamista. Rakennuspaikat pihoineen sijaitsevat tulevan luonnonsuojelun alueen ulkopuolella.

Luonnon yleispiirteet ja luontoarvot

Luontotyytit

Kruunuvuorenlampi on erämainen, suureunainen pikkulampi. Lampi on varsin matala ja sen syvin kohta on hiukan yli 2 metriä. Valuma-alue on kooltaan vain 5,7 hehtaaria. Valuma-alueen hulevedet päätyvät Kruunuvuorenlampeen, josta vesi valuu pienen noron kautta mereen. Lampi on melko vähänravinteinen eikä siinä esiinny runsasta vesikasvillisuutta.

Lammen vesialuetta reunustavat erilaiset suotyytit. Lammen pohjois- ja eteläpäässä on avosuota, joka on tyyppiä saraneva. Saranevat on luokiteltu valtakunnallisessa luontotyyppien uhanalaisuusarvioinnissa (2018) Etelä-Suomessa vaarantuneeksi (VU) luontotyyppiksi. Muita alueen suoluontotyyppijä ovat rehevät ruohokorvet, metsäkortekorvet ja kangasrämeet, jotka ovat Etelä-Suomessa erittäin uhanalaisia (EN).

Etäämmällä lammesta kasvavat kangasmetsät ovat suurelta osin kii- vahkoa mäntyvaltaista rinnemetsää, pienialaisesti myös lehtomaista kangasta sekä tuoretta lehtoa. Metsien puustosta merkittävä osa on suuria, kilpikaarnaisia ylispuumäntyjä. Myös keloja esiintyy runsaasti. Metsien puuston rakenne on monikerroksinen, ja lahoppuuta esiintyy poikkeuksellisen runsaasti.

Alueen luontotyytit eivät tarvitse hoito- tai ennallistamistoimia. Hoito- ja käyttösuunnitelman tavoitteena on niiden säilyminen luonnontilaisina ja kehittyminen luontaisesti.

Eliölajit

Kruunuvuorenlammella on tavattu kaksi EU:n luontodirektiivin liitteen IV lajia, viitasammakko ja sirolampikorento. Viitasammakko kutee lammessa, joten lampi on sille luontodirektiivin mukainen lisääntymisalue. Kaksi muutakin sammakolajia, ruskosammakko ja rupikonna, lisääntyvät lammessa. Myös sirolampikorenon esiintymä on luontodirektiivin suojaama, sillä paikalta todettiin koiraskorento reviirollään. Lammen kasvistosta mainittava on upoksissa kasvava pikkuvesiherne, joka on Helsingissä hyvin harvinainen. Tulevalta luonnonsuojelun alueelta on tavattu yhteensä noin kaksisataa kovakuoriaislajia, joista kymmenesosa on vedessä eläviä. Kalojen esiintymistä lammessa ei ole selvitetty.

01.07.2021

Kruunuvuorenlammen ympäristössä on havaittu neljä lepakkolajia: pohjanlepakko, viiksisiippa, vesisiippa ja pikkulepakko. Tuleva suojelualue kuuluu laajempaan lepakoiden saalistusalueen rajaukseen. Lisäksi lammen itärannalla kulkee lepakoiden käyttämä siirtymäreitti.

Tulevan luonnonsuojelualueen metsistä on todettu kaksi valtakunnallisesti silmälläpidettävää (NT) ja alueellisesti uhanalaista (RT) käävälajia, peikonnahka ja korpiludekääpä. Lisäksi metsissä kasvaa lahokaviosammalta, joka on EU:n luontodirektiivin liitteen II laji ja luonnonsuojelulain 47 §:n nojalla erityisesti suojeltava. Lammen ympäryssoiden ja -metsien suojelu edistää valuma-alueen luonnontilaisuutta, mikä auttaa myös turvaamaan viitasammakon ja sirolampikorenon lisääntymis- ja levähdysalueet.

Alueen käyttö

Kruunuvuoren viheralueet ovat suosittua ulkoilualueita. Kruunuvuorenlammen lähimaasto houkuttelee ulkoilijoita erityisen paljon harvinaislaatuisten, kaupunkiympäristön keskellä sijaitsevan erämaisen luonteensa ja kauniiden maisemiensa ansiosta. Lisäksi alue toimii läpikulkupaikkana viereiselle entiselle huvila-alueelle.

Ulkoilijat käyttävät aluetta erityisesti kävelyyn, jonka yhteydessä harrastetaan yleisesti koiran ulkoilutusta, luonnon tarkkailua ja valokuvausta. Muita suosittuja käyttömuotoja ovat muun muassa eväsretkeily, polkujuoksu ja lenkkeily, marjastus ja sienestys sekä maastopyöräily. Alueella ei ole kaupungin ylläpitämiä palveluita. Lammen rannassa on kaksi laituria, joista toinen on pieni ja hyvin huonossa kunnossa. Kaupunki ei ole osoittanut kohdetta uimapaikaksi.

Kruunuvuorenlammen itäpuolelta kulkee kapea, Zatopekinsuoraksi nimetty tie, joka tulee Päätieltä ja jatkuu lammen pohjoispuolelle huvila-alueelle. Tie on huolto- ja pelastustie, joten sen tulee olla ajettavissa autolla. Lampea ympäröivät kovassa käytössä olevat polut, joista ihmiset hakeutuvat monesta kohtaa rantaan. Lounaispuolen soistuneeseen maastoon on tuotu pitkospuut. Polkujen ja lammen välillä kasvillisuus on monessa kohtaa pahoin kulunut.

Ehdotus rauhoitusmääräyksiksi

Yleiset rajoitukset

Alueella on kielletty:

- rakennuksien, rakennelmien ja teiden rakentaminen

01.07.2021

- maa-aineksen, kivien ja kaivoskivennäisten ottaminen ja maa- tai kallioperän vahingoittaminen tai muuttaminen
- kasvien ja sienten tai niiden osien ottaminen ja vahingoittaminen mukaan lukien marjojen poimiminen
- luonnonvaraisten eläinten pyydystäminen, tappaminen tai häiritseminen ja niiden pesien hävittäminen mukaan lukien kalastus
- tulenteke, telttailu ja muu leiriytyminen
- muut toimet, jotka vaikuttavat epäedullisesti alueen luonnonoloihin, maisemaan tai eliölajien säilymiseen

Liikkumisrajoitukset

Edellä mainittujen toimenpiteiden lisäksi on kielletty:

- moottoriajoneuvolla liikkuminen, lukuun ottamatta alueen hoidon kannalta välttämätöntä liikkumista
- merkittyjen reittien ulkopuolella liikkuminen
- uiminen
- ratsastus
- koirien, kissojen ja muiden lemmikkien irti pitäminen

Sallitut toimenpiteet

Edellä olevien määräysten estämättä alueella on sallittua:

- toimintarajoitteen henkilön liikkuminen sähkömoottoroidulla apuvälineellä alueen ulkoiluteillä
- vaarallisiksi arvioitujen puiden ja niiden oksien tapauskohtainen poistaminen siten, että puiden rungot jätetään lahoppuiksi kasvupaikalleen tai sen läheisyyteen
- ulkoiluteiden ja polkujen ylläpitoon ja turvallisuuteen liittyvät toimet
- haitallisten vieraslajien poistaminen maanomistajan luvalla
- muu toiminta hoito- ja käyttösuunnitelmassa sekä toimenpidesuunnitelmissa tarkemmin osoitetulla tavalla

Kannanotot

Helsy ry:

Helsy kannattaa luonnonsuojelualueen pikaista perustamista ja monia hoito- ja käyttösuunnitelman tavoitteita ja ratkaisuja, mutta esitti myös parannusehdotuksia rajauksesta, kartoituksista, virkistyskäytön suunnitelmasta sekä hiljaisuuden ja pimeyden säilyttämisestä.

Yhdistys totesi, että suunnitellun luonnonsuojelualueen ympärillä on myös muita arvokkaita metsiä ja lammen laskupuro, joiden sisällyttämi-

01.07.2021

nen perustettavaan suojelualueeseen olisi hyvin perusteltua eikä ristiriidassa voimassa olevien asemakaavojen kanssa. Lammen ympärysmetsät kuuluvat kaupungin luontotietojärjestelmän I-luokan arvokkaaseen kääpäkohteeseen. Helsingin kannanotossa tuotiin esille lammen ja mereen laskevan puron yhteenkuuluvuus. Puron ja lammen kokonaisuutta pidetään uhattuna, koska asemakaava sallii puron päälle kaksi rakennusta ja venelaiturin sen suulle.

Perustamisesitykseen sisältyvää alueen rajaamista luonnonsuojeluohjelman ja asemakaavan rajauksen eteläpuolelle pidettiin pinta-alallisesti pienenä, mutta rantaluhdan suojelun kannalta merkityksellisenä ratkaisuna.

Helsingin mukaan Kruunuvuorenlammen lähimetsissä pitäisi tehdä METSO-kartoitus. Sellaista ei ole alueella toistaiseksi tehty. Lammen ympärysmetsien todetaan olevan kaupungin hoitoluokituksessa arvometsiä. Suojelualueita ympäröiviä metsiä ja muita elinympäristöjä ehdotettiin hoidettavaksi samoilla periaatteilla kuin itse suojelualueita.

Luonnonsuojeluyhdistys katsoo, että aluetta kulumiselta suojaavien toimenpiteiden toteuttamista tulee kiiruhtaa. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitettyä aikataulua tarkoitusta varten tehtäville rakenteille (vuosina 2022-2023) pidetään liian hitaana.

Helsingin mukaan alueelle on suunniteltu kohtuuttoman paljon sekalaisia rakennelmia pienelle ja herkkäpiirteiselle alueelle. Yhdistys ehdotti lammen ja sen ranta-alueen rajaamista riukuaidalla. Liikkuminen aidan sisäpuolella olisi kiellettyä lukuun ottamatta kannanottoon kuuluvassa kartassa itärannalle merkittyä, liikkumiseen tarkoitettua osuutta. Näin ollen lammen rantaan ei tarvittaisi myöskään mitään rakenteita. Helsingin ei kannata polkulinjausta lammen länsipuolelle niin lähelle rantaa kuin hoito- ja käyttösuunnitelmassa on esitetty. Pitkospuuta voitaisiin rakentaa aidan ulkopuolelle. Helsingin mukaan 1–1,5 metriä leveät pitkospuut peittävät liian paljon kasvillisuutta, ja vaihtoehdoksi esitettiin puolen metrin levyisiä pitkoksia, joihin tulisi runsaasti ohituspaikkoja.

Helsingin arvioi, että katselulavat eivät estä maaston kulumista, jos lavojen luota pääsee liikkumaan vapaasti niiden ympäristöön. Katselulavojen katsotaan myös syrjäyttävän tilaa kasvillisuudelta ja sopivan huonosti maisemaan. Yhdistys esitti mahdollisena vaihtoehtona katselulavoille pientä lintutornia esimerkiksi suojelualueen eteläreunalle kangasmetsään.

Lisäksi Helsingin kehotti huomioimaan hoito- ja käyttösuunnitelmassa suojelualueen viereen, noin 25 metrin päähän tulevan kerrostalokorttelin ja sen vaatiman kadun häiriöt. Yhdistys totesi, että korttelista ja Yksisarvi-

01.07.2021

senkujalta leviävä valosaaste ja liikenteen äänet muuttaisivat suojeluaueen luonnetta ja vaikuttaisivat luontoon. Kannanotossa ehdotettiin valaistuksen ja liikennemelun rajoittamista tai korttelin ja kujan siirtämisestä kauemmas lammesta.

Lopuksi luonnonsuojeluyhdistys ehdotti yhteistä palaveria suunnitelmasta ympäristöpalvelujen kanssa.

Vastine:

Esittelijä yhtyy Helsyn käsitykseen suunniteltua luonnonsuojelualuetta ympäröivien alueiden korkeista luontoarvoista. Niillä on voimassa olevassa asemakaavassa merkintä VL/s eli lähivirkistysalue, joka muodostaa kulttuurihistoriallisesti, maisemallisesti ja geologisesti arvokkaan virkistysaluekokonaisuuden. Merkintä sallii vain vähäisen rakentamisen erikseen merkityille virkistyskäyttöä palveleville rakennuspaikoille. Tältä kannalta edellytykset nyt esitettävää suojelualuerajausta laajemmalle luonnonsuojelualueelle ovat olemassa.

Perustamisesityksen valmistelija keskusteli asemakaavoittajan kanssa luonnonsuojeluohjelmassa ja asemakaavassa esitettyä selvästi laajemmista luonnonsuojelualueen rajausvaihtoehdoista. Toisin kuin Helsyn lausunnossaan esitti, kaavoittaja arvioi kaavamuutoksen olevan tarpeellinen, jos luonnonsuojelualue rajattaisiin asemakaavan SL-merkintää merkittävästi laajemmaksi. Kaavamuutoksen tarve olisi todennäköinen varsinkin mereen laskevan puron (luontoselvityksissä arvioitu noroksi) luona, jonne on asemakaavassa osoitettu Helsyn kannanotossaan mainitsema rakennuspaikka. Kaavamuutokselta voitaisiin välttyä, jos luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräyksissä poikkeuksellisesti sallittaisiin tälle paikalle rakentaminen. Tällöin suojelulla ei kuitenkaan saavutettaisi hyötyä puron säilyttämisen kannalta.

Vallitsevassa kaavoitustilanteessa paras tapa vaikuttaa edellä mainitun puron säilymiseen luonnonmukaisena on rakentamisen suunnittelu niin, että sen vaikutus puroon on mahdollisimman vähäinen. Tähän on olemassa erityistä painetta, koska noro on vesilain mukaan suojeltu kohde.

Epävarmuutta laajempien rajausvaihtoehtojen toteuttamiseen aiheutui myös viimeisen alueella säilyneen huvilan, Villa Hällebon mahdollisesta kunnostamisesta, jonka vaatimia hallinnollisia päätöksiä kaupungin viranomaiset alkoivat viime talvena valmistelemaan. Yhtenä kysymyksenä valmistelun yhteydessä käsiteltiin huoltotien rakentamista huvilalle. Villa Hällebohon liittyvä kaupungin prosessi päättyi vasta huvilan tuhouduttua tulipalossa toukokuun 2021 alkupuolella. Kysymyksen asemakaavamerkintää laajemmasta suojelualueesta ei palattu enää

tämän jälkeen, jolloin hoito- ja käyttösuunnitelma oli jo käytännössä valmis.

Kruunuvuorenlammen luonnonsuojelualueen perustamisesityksen mukainen aluerajaus on hieman laajempi kuin kannanotoilla olleessa hoito- ja käyttösuunnitelmassa. Rajausta muutettiin suunnitelman valmistamisen jälkeen sisällyttämällä alueeseen suhteellisen lähellä vanhaa rajaa sijaitsevia vanhan metsän indikaattorikäävökkäiden esiintymiä. Raja on idässä ja lännessä tämän vuoksi monin paikoin useita metrejä kauempana kuin suunnitelman kartoissa.

Esittelijä kannattaa luonnonsuojelualueen ulkopuolelle (lähinnä itäpuolelle) jäävien kalliometsien ja Kaitalahteen laskevan lehtorinteen tarkastelua mahdollisena tulevana luonnonsuojelualueena uuden luonnonsuojeluohjelman valmistelun yhteydessä. Sitä ennen alueella käynnistyy kuitenkin puistosuunnitelma, josta riippuu paljon suojeluarvojen säilyminen. Tämän hetkisten tietojen mukaan aluetta ei olla muuttamassa rakennetuksi puistoksi, vaan sillä säilytetään luonnonmukainen maasto. Suunnittelutarpeet koskevat paljon ulkoilupolkuja. Näin ollen kohdetta voidaan edelleen hoitaa arvometsänä, joka merkitsee käytännössä lyhyellä aikavälillä pitkälti samaa kuin alueen suojelu.

Esittelijä arvioi, että tulevaa luonnonsuojelualueita ympäröivän virkistysalueen METSO-kartoituksella saavutettaisiin tuskin mitään merkittävää alueen suojelun kannalta. Metsien korkeat luontoarvot ovat tiedossa ja ne riittäisivät epäilemättä METSO-ohjelman mukaiseen suojeluun. Helsingin kaupunki ei ole kuitenkaan toistaiseksi toteuttanut luonnonsuojelualueita tarjoamalla niitä METSO:n kautta valtiolle.

Esittelijä pitää Helsingin ehdottamia ratkaisuja kulun ohjaukseen ja samalla kulumisen vähentämiseen varteenotettavina, mutta ei oleellisesti parempina kuin hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitetyinä. Suunnitelmassa on otettu kulun ohjaamisen lähtökohdaksi alueella olemassa olevan polkuverkoston keskeisimmät osuudet. Niihin kuuluu myös lammen länsirantaa seuraava polku, jota Helsingin ehdotti suljettavaksi. Esittelijä katsoo, että maasto kestää kulun tällä kohtaa, jos se tapahtuu pitkospuita pitkin. Polun houkuttelevuus perustuu siihen, että se sijaitsee lammen läheisyydessä. Todennäköisesti polku ei siirry etäämmälle lammesta, jos se suljetaan, vaan kulku jatkuu lammen rannassa joko samaa reittiä pitkin tai rantaan tullaan etäämmältä useiden pistojen kautta.

Hoito- ja käyttösuunnitelmassa ehdotetaan leveitä pitkospuita, koska ulkoilijoiden määrän uskotaan kasvavan Kruunuvuorenlammella todella suuriin mittasuhteisiin. Helsingin ehdottamat kapeat (0,5 m) pitkospuut lu-

01.07.2021

kuisten ohituspaikkojen kera eivät edistäisi ihmisten sujuvaa kulkua lammen ympäri. Koska ulkoilijoilla olisi seisoskeluhetkiä Helsyn vaihtoehdossa enemmän, todennäköisyys pitkospuilta poikkeamiseen ja samalla maaston kuluttamiseen olisi suurempi. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitetty ja ehdotettujen rauhoitusmääräysten mahdollistama ulkoilureittiyhteys kerrostalokortteleilta lammen eteläpuolelle aiheuttaa erityistä käyttöpainetta siellä kulkevalle pitkospuuosuudelle. Tällä kohdalla suunnitelmassa esitetty 1,5 metriä on todennäköisesti tarvittava toteuttamisen leveys. Esittelijä yhtyy Helsyn käsitykseen siinä, että reittiyhteyden toteutus vaatii tarkkaa ympäristön huomiointia.

On hyvin mahdollista, että luonnonsuojeluyhdistyksen ehdottama riuksuaita olisi perinteisenä rakenteena monien mielestä paremmin luonnonmaisemaan sopiva kuin suunnitelmassa ehdotettu köysiaita. Riuksuaita toimii myös mahdollisesti tehokkaammin esteenä. Köysiaita on kuitenkin kevyempi ja helpompi rakentaa ja siksi myös edullisempi.

Esittelijä ei yhdy luonnonsuojeluyhdistyksen käsitykseen katselulavojen mahdollisista ongelmista. On realistista ajatella, että katselulavat eivät sinänsä ole maisemallisesti kaikkia miellyttäviä rakenteita, ja muista rakenteista kuin aidasta luopuminen merkitsisi rakenteista suoraan johtuvien maisemahaittojen minimointia. Rakenteista luopuminen johtaisi kuitenkin ulkoilusta johtuvien, maisemaan ja luontoon vaikuttavien haittojen lisääntymiseen. Lava ei peitä olemassa olevaa kasvillisuutta, koska niiden sijoituspaikoiksi on suunniteltu kohdat, joista kasvillisuus on jo ehtinyt kulua pois. Ainakin lammen itärannan katselulava olisi paljolti puuston ympäröimä, mikä todennäköisesti vähentäisi kulkua lavan viereen. Helsyn kannanottoon liittämässä kartassa oleva vapaan liikkumisen alue kuluisi kasvittomaksi. Koostui rannan sallittu alue sitten pelkästä luonnosta tai katselulavasta, ratkaisevaa maaston kulumisen vähentämisen kannalta on, riittääkö oleskelupaikan pinta-ala keräämään veden äärelle pyrkivät ulkoilijat. Helsyn esittämä vaihtoehto ei esittelijän käsityksen mukaan ole oleellisesti toimivampi kuin hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitetty ratkaisu. Lisäksi yhdistyksen ehdottama lammen länsirannan kulkukielto lisäisi painetta liikkumiseen muualla rannassa. Jos katselulavat toimivat toivotulla tavalla, niitä voidaan pitää maisemallisesti parempana ratkaisuna kuin paljaaksi kulunutta maastoa vastaavalla tai laajemmalla pinta-alalla lammen rannassa, mikä todennäköisesti seuraisi yhdistyksen ehdotuksen toteuttamisesta.

Esittelijä ei pidä uskottavana sitä, että sivummalla sijaitseva lintutorni voisi korvata lammen rannalle sijoitettavan katselupaikan. Todennäköisesti veden äärellä saatava luontokokemus on erilainen ja Kruunuvuorenlammella houkuttelevampi kuin kauempaa lammelle avautuva näköala, joka voi sinänsä olla hyvin vaikuttava.

01.07.2021

Kerrostalokortteista mahdollisesti johtuviin valosaasteen ja melun vaikutuksiin liittyen esittelijä toteaa, että ympäristöpalvelut ei voi luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnittelun yhteydessä vaikuttaa suoraan alueen ulkopuoliseen suunnitteluun. Mahdollisista alueen ulkopuolelta vaikuttavista häiritsevistä keskustellaan ulkopuolisten alueiden suunnittelussa, johon ympäristöpalvelut osallistuu.

Yhteinen keskustelu alueen suunnittelusta on rakentava ehdotus. Tämän luonnonsuojelualueen perustamisen yhteydessä sitä ei voida aikataulusyistä toteuttaa, mutta jatkossa voidaan arvioida erillisten järjestökeskustelujen ja -katselmusten tarvetta sellaisten alueiden kohdalla, joihin liittyy erityisiä ulkoilukäytön ja luonnonsuojelun yhteensovittamiseen liittyviä haasteita.

Stansvikin kyläyhdistys ry:

Stansvikin kyläyhdistys kannattaa Kruunuvuorenlammen luonnonsuojelualueen perustamista ja totesi tyytyväisyydellä, että aluerajaus ei ole pienentynyt vuosien 2008–2017 luonnonsuojeluohjelmassa esitetystä. Yhdistys yhtyi hoito- ja käyttösuunnitelmassa ilmaistuun huoleen lammen valuma-alueella tapahtuvista muutoksista, jotka voivat herkästi vaikuttaa lammen veden laatuun.

Stansvikin kyläyhdistys ehdotti luonnonsuojelualueen huomattavaa laajentamista lähitulevaisuudessa. Laajennuksen tulisi käsittää lammen valuma-alue ja lukuisat arvokkaat luontotyypit, jotka yhdistys on merkinnyt kannanottoonsa kuuluvaan karttaan. Erikseen mainittiin Etelä-Suomessa erittäin uhanalaiset luontotyypit, ruoho- ja metsäkorvet. Yhdistys viittasi kaupungin tilaamaan uhanalaisten luontotyyppien kartoitusten tuloksiin. Lisäksi suojelun piiriin tulisi yhdistyksen mukaan saattaa luontodirektiivin tiukan suojelun piirissä olevien lajien ja arvokkaan linnuston elinpiirit sekä punaisen listan kasvien esiintymät.

Yhdistys esitti, että nykyiset luonnonsuojelualueet Vuorilahden paadet, Stansvikin lehto- ja kaivosalue, kaupungin luontotietojärjestelmän tärkeät lintukohteet, Tahvonlahden alue ja Varisluodonkari, suojeltu luontotyyppi Kruunuvuoren lehmusmetsikkö sekä nyt luonnonsuojelualueiksi ehdotetut Kruunuvuorenlampi ja Tahvonlahden harju tulisi yhdistää myöhemmin yhtenäiseksi laajaksi luonnonsuojelualueeksi pienten hajanaisen alueiden sijaan.

Vastine:

Liittyen perustettavan luonnonsuojelualueen laajuuteen esittelijä viittaa samoihin alueen rajaamiseen vaikuttaviin seikkoihin, jotka on todettu edellä Helsy ry:n kannanottoon esitettyssä vastineessa. Jos luonnonsuojelu-

01.07.2021

suojelualuetta esitetään laajennettavaksi tulevaisuudessa, valuma-alueen sisällyttämistä siihen kerrostalokortteleita lukuun ottamatta voidaan pitää hyvänä ensi vaiheen tavoitteena. Stansvikin kyläyhdistyksen mainitsemat korvet kuuluvat jo suunniteltuun luonnonsuojelualueeseen, sikäli kun kaavaan merkitty rakentaminen sen on mahdollistanut.

Uhanalaisista luontotyypeistä ja EU:n luontodirektiivin liitteen IV lajeista esittelijä huomauttaa, että niiden esiintymisestä ei seuraa alueiden rauhoittamisen velvoitetta eikä aina edes tarvetta. Uhanalaisia tai silmälläpidettäviä luontotyyppisiä esiintyy eri edustavuusluokissa Helsingissä niin paljon, että niiden kaikkien suojeleminen luonnonsuojelualueita perustamalla ei ole millään tavoin toteutettavissa oleva mahdollisuus eikä millään kaupungin yksiköllä ole tavoitteena siihen pyrkiminen. Helsingin uuteen LUMO-ohjelmaan kuuluu sen sijaan kaikkien kaupungissa esiintyvien luontotyyppien säilyminen osana kaupungin luonnon kirjoa, vaikka yksittäisiä luontotyyppikohteita väistämättä tuhoutuukin. Luontodirektiivin liitteen IV lajien lisääntymis- ja levähdysalueiden suojeleminen on taas voimassa riippumatta siitä, sijaitsevatko ne perustetulla luonnonsuojelualueella vai eivät.

Yhtä laajojen luonnonsuojelualueiden perustaminen kuin Stansvikin kyläyhdistys kannanotossaan esitti, voitaisiin toteuttaa vain lukuisten kaavamuutosten jälkeen. Osa alueella vaikuttavista kaavoista on tullut vastikään voimaan, joten kaavamuutosten mahdollisuus on käytännössä poissuljettu. Hyvin laajaan suojelualueeseen tulisi myös muun muassa teiden johdosta useita epätarkoituksenmukaisia katkoksia tai rasitteita, joten käytännössä suojeleminen ei toteutuisi yhtenäisesti.

Luonnonsuojelualueen perustamisesitykseen sekä hoito- ja käyttösuunnitelmaan tehdyt muutokset

Luonnonsuojelualueen perustamisesitykseen tai hoito- ja käyttösuunnitelmaan ei tehty muutoksia kannanottojen johdosta.

Luonnonsuojelualueen rajausta on tarkistettu hoito- ja käyttösuunnitelman valmistumisen jälkeen. Esityksen erillisenä liitteenä (2) olevaan karttaan merkitty rajaus on perustamisesityksessä luonnonsuojelualueen rajaus.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Laura Walin

Lisätiedot

Jere Salminen, vs. ympäristötarkastaja, puhelin: 310 21549
jere.salminen(a)hel.fi

01.07.2021

Asia/5

Liitteet

1	Kruunuvuorenlammen luonnonsuojelun hoito- ja käyttösuunnitelma
2	Kruunuvuorenlammen luonnonsuojelun rajaus
3	Kruunuvuorenlampi lainhuutotodistukset

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Kannanoton lähettäneet

Otteen liitteet
Esitysteksti